

Một số vấn đề về sử dụng đa phương tiện trong dạy học môn Toán ở trường Tiểu học (Chương trình 2018)

Trần Thúy Nga

Email: ngatt@vnies.edu.vn
Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam
101 Trần Hưng Đạo, Hoàn Kiếm,
Hà Nội, Việt Nam

TÓM TẮT: Trong dạy học, với sự hỗ trợ của đa phương tiện (multimedia) như: văn bản, đồ họa, hình ảnh, âm thanh, video... giáo viên có thể xây dựng được những bài giảng sinh động, góp phần to lớn trong việc đổi mới phương pháp và hình thức dạy học. Bài viết đề xuất một số biện pháp sử dụng hiệu quả đa phương tiện để hỗ trợ đổi mới phương pháp dạy học môn Toán ở trường Tiểu học theo định hướng phát triển năng lực, phẩm chất học sinh.

TỪ KHÓA: Đa phương tiện, phương pháp dạy học, Toán, Tiểu học, năng lực.

→ Nhận bài 18/01/2022 → Nhận bài đã chỉnh sửa 02/3/2002 → Duyệt đăng 15/7/2022.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12210706>

1. Đặt vấn đề

Dạy học có sự hỗ trợ của đa phương tiện như văn bản (text), đồ họa (graphic), hình ảnh (image), âm thanh (sound), video, học liệu mở, tài nguyên ảo, ứng dụng thực tế ảo..., có thể tạo ra các hiệu ứng sống động giúp cải thiện hứng thú học tập và trí nhớ của học sinh. Thay vì đọc, hiểu và ghi nhớ, học sinh có thể hiểu các khái niệm Toán học, các quy trình Toán học một cách nhanh chóng, chính xác và có thể dễ dàng đưa ra những lập luận, ý tưởng và những phản hồi ngay lập tức. Vì vậy, bài học sinh động hơn, thu hút sự chú ý của học sinh và không chỉ đạt được mục tiêu truyền thụ kiến thức, kĩ năng mà còn tạo cơ hội giúp học sinh hình thành và phát triển năng lực, phẩm chất. Tuy nhiên, trong thực tế giảng dạy, nhiều giáo viên vẫn chưa hiểu rõ, chưa sẵn sàng sử dụng đa phương tiện vào dạy học. Bài viết này đề xuất một số biện pháp sử dụng đa phương tiện để hỗ trợ hiệu quả dạy học môn Toán ở trường Tiểu học theo định hướng phát triển năng lực, phẩm chất học sinh.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò, ý nghĩa của việc sử dụng đa phương tiện trong dạy học môn Toán ở trường Tiểu học

Sử dụng đa phương tiện như là một nền tảng trong dạy học góp phần cung cấp thêm nhiều cách thức đổi mới phương pháp dạy học. Ví dụ, giáo viên có thể thao tác hóa các bước vẽ hình, quy trình hóa các bước giải toán hay thêm giọng nói để hướng dẫn học sinh khi các em thực hiện các hoạt động học tập theo tiến trình bài học, những âm thanh nhắc nhở đó cũng sẽ củng cố trí nhớ của học sinh ở một mức độ nhất định. Giáo viên có thể trình chiếu đoạn video kết nối kiến thức với ứng dụng thiết thực trong cuộc sống làm tư liệu giảng dạy, từ đó nâng cao khả năng vận dụng Toán học vào thực tiễn của học sinh. Chẳng hạn, trình chiếu đoạn video đồng hồ đếm ngược khi chờ đèn đỏ ở các nút giao

thông,... giúp học sinh dễ dàng cảm nhận khoảng thời gian tính bằng giây từ đó kết nối Toán học với thực tế cuộc sống làm cho bài học sinh động hấp dẫn.

Giáo viên sử dụng chức năng *xử lí ảnh* và chức năng tạo ảnh động trong công nghệ đa phương tiện để thông qua việc quan sát và phân tích hình ảnh các khái niệm toán trừu tượng trở nên trực quan hơn. Ví dụ, khi tổ chức các hoạt động hướng dẫn học sinh tìm hiểu về biểu đồ hình quạt tròn, nếu giáo viên chỉ sử dụng bảng đen để vẽ biểu đồ thì sẽ lãng phí rất nhiều thời gian giảng dạy trên lớp, nhưng nếu sử dụng hợp lí các ứng dụng đa phương tiện, biểu đồ quạt tròn được hiển thị trực quan với thiết kế động, có thể liên kết làm nổi bật số liệu hoặc chuyển đổi từ số liệu dạng bảng sang biểu đồ quạt tròn sẽ dễ dàng giúp học sinh hiểu bài khắc sâu kiến thức, khơi dậy lòng say mê học Toán của học sinh.

Sử dụng đa phương tiện trong dạy học Toán ở Tiểu học có thể tạo điều kiện thuận lợi cho việc cải tiến các hình thức dạy học, làm cho lớp học không còn nhàm chán, nâng cao tính tương tác giữa học sinh và học sinh, giữa học sinh và giáo viên; Trau dồi năng lực giao tiếp và hợp tác của học sinh, cho phép học sinh tham gia tích cực, xây dựng bầu không khí học tập thoải mái, nâng cao hiệu quả học tập.

Với các ứng dụng đa phương tiện, giáo viên có thể dễ dàng thiết kế các trò chơi phong phú, sinh động trong tất cả các hoạt động của tiến trình bài học: khởi động, hình thành kiến thức, thực hành luyện tập và vận dụng giải quyết vấn đề thực tiễn. Với nhiều hình thức, nhiều hoạt động đa dạng gắn với thực tế cuộc sống, đa phương tiện cho phép học sinh trải nghiệm niềm vui trong học tập. Các ứng dụng đa phương tiện cũng mang đến cho học sinh những trải nghiệm học tập được cá nhân hóa theo nhiều cách. Cung cấp khả năng định hướng và kiểm soát lộ trình học tập học sinh, tạo cơ hội cho học sinh tự học, tự đánh giá, hỗ trợ tích cực giáo viên trong

các hoạt động đánh giá thường xuyên và đánh giá định kì. Ví dụ: Học sinh có thể thực hiện một vài câu hỏi, bài tập để tự đánh giá xem mình đã nắm vững những kiến thức, kĩ năng nào và cần thực hành thêm những kĩ năng gì. Sử dụng đa phương tiện, học sinh có thể tự học, tự bổ sung những kiến thức, tự xem lại các hướng dẫn hoặc thao tác nhiều lần kĩ năng chưa thành thạo dựa vào những hướng dẫn của ứng dụng đa phương tiện.

2.2. Thực trạng sử dụng đa phương tiện trong dạy học môn Toán ở trường Tiểu học

Chúng tôi đã tìm hiểu thực trạng sử dụng đa phương tiện trong dạy học Toán ở trường Tiểu học thông qua khảo sát phỏng vấn 84 giáo viên dạy Tiểu học ở một số tỉnh khác nhau trên cả nước như: Hà Nam, Hưng Yên, Bắc Giang, Long An, Vũng Tàu. Với phương pháp nghiên cứu chủ yếu là điều tra bằng bảng hỏi và phỏng vấn. Các kết quả cơ bản thu được như sau (xem Bảng 1):

Bảng 1: Sự cần thiết sử dụng đa phương tiện trong dạy học Toán ở Tiểu học

Ý kiến	Rất cần thiết	Cần thiết trong một số trường hợp	Không cần thiết nhưng có cũng tốt	Rất không cần thiết
Tỉ lệ phần trăm	45%	40%	15%	0%

Phân tích kết quả khảo sát cho thấy, 45% giáo viên cho rằng, việc sử dụng phương pháp dạy học có hỗ trợ đa phương tiện trong dạy học Toán ở lớp Tiểu học là rất cần thiết và 40% giáo viên cho rằng, cần thiết sử dụng phương pháp dạy học có hỗ trợ đa phương tiện trong dạy học Toán ở trường Tiểu học, 15% giáo viên tin rằng, việc sử dụng phương pháp dạy học có hỗ trợ đa phương tiện trong dạy học Toán ở Tiểu học là không cần thiết nhưng có cũng tốt và không giáo viên nào cho rằng không cần thiết phải sử dụng dụng phương pháp dạy học có hỗ trợ đa phương tiện trong dạy học Toán ở lớp Tiểu học. Như vậy, có thể thấy, cùng với sự phát triển của công nghệ thông tin, phương pháp dạy học truyền thống “phấn trắng, bảng đen” không còn đáp ứng những đòi hỏi về đổi mới phương pháp dạy học, dạy học với sự hỗ trợ của đa phương tiện là xu thế tất yếu. Dù giáo viên ở độ tuổi nào thì vai trò của dạy học có hỗ trợ đa phương tiện trong các lớp học Toán ở trường Tiểu học cũng được khẳng định.

Kết quả khảo sát và phỏng vấn ở Bảng 2 cho thấy: 40% giáo viên cho biết họ thường sử dụng đa phương tiện trong hoạt động khởi động, dẫn nhập với các hoạt động cụ thể như tổ chức cho học sinh: nghe hát vận động theo nhịp có liên quan đến bài học, xem clip ngắn, hoặc câu chuyện liên quan, hoặc tổ chức trò chơi, câu

Bảng 2: Xu hướng sử dụng đa phương tiện trong dạy học Toán của giáo viên Tiểu học

Hoạt động	Khởi động, dẫn nhập	Hình thành kiến thức	Thực hành, luyện tập	Vận dụng	Tất cả các hoạt động trên
Tỉ lệ phần trăm	40%	15%	20%	10%	5%

đố như: vượt thử thách, ô cửa bí mật, giải cứu công chúa giúp học sinh khởi động, dẫn nhập vừa kết nối với kiến thức đã học vừa tạo hứng thú cho học sinh. Có 15% giáo viên thường sử dụng đa phương tiện trong hoạt động hình thành kiến thức mới, 20% giáo viên thường sử dụng đa phương tiện trong hoạt động thực hành luyện tập nhưng khi phỏng vấn thì một số giáo viên cho biết ở hoạt động này họ mới chủ yếu sử dụng để trình chiếu sách giáo khoa thay cho phần ghi bảng hoặc để giao nhiệm vụ và chốt kiến thức chứ chưa khai thác được nhiều thế mạnh của đa phương tiện một cách hiệu quả. Có 10% giáo viên thường sử dụng đa phương tiện trong hoạt động vận dụng và tỏ ra hài lòng với những ưu thế của đa phương tiện. Các hoạt động thường được giáo viên sử dụng như trò chơi, câu đố, trắc nghiệm nhanh, tóm tắt kiến thức quan trọng bằng sơ đồ hoặc giới thiệu cho học sinh những ứng dụng thực tiễn liên quan đến bài học thông qua hình ảnh, tình huống, clip ngắn... Chỉ có 5% giáo viên sử dụng đa phương tiện trong tất cả các hoạt động của bài học, những giáo viên này là những giáo viên đang dạy lớp 1 theo chương trình, sách giáo khoa mới và được cung cấp sách giáo khoa điện tử và các ứng dụng đa phương tiện đi kèm.

Bảng 3: Nguồn học liệu đa phương tiện giáo viên sử dụng để dạy học Toán

Nguồn học liệu	Tự thiết kế	Nhờ người khác thiết kế theo ý tưởng của mình	Chia sẻ miễn phí trên internet	Trả phí trên một số nền tảng số
Tỉ lệ phần trăm	10%	20%	50%	20%

Kết quả khảo sát ở Bảng 3 cho thấy, chỉ có 10% giáo viên sử dụng đa phương tiện do mình tự thiết kế, 20% giáo viên sử dụng đa phương tiện trên cơ sở nhờ người khác thiết kế, 50% giáo viên sử dụng đa phương tiện được chia sẻ miễn phí trên internet và có đến 20% giáo viên không ngại trả phí để sử dụng các ứng dụng đa phương tiện cho lớp học của họ. Như vậy, có thể thấy, nhu cầu sử dụng đa phương tiện của giáo viên trong dạy học Toán là rất lớn. Nhiều giáo viên sẵn sàng trả phí để có được những ứng dụng hiệu quả trong dạy học. Kết quả trên cũng cho thấy, giáo viên còn khá phụ thuộc vào những ứng dụng được chia sẻ mà chưa tự thiết kế được

những ứng dụng hiệu quả theo ý tưởng của cá nhân mình. Khi phỏng vấn, nhiều giáo viên trẻ cũng cho biết, họ rất thích tìm tòi sử dụng đa phương tiện trong dạy học nhưng gặp khó khăn về kỹ thuật máy tính cũng như mất nhiều thời gian chuẩn bị các ứng dụng.

Từ thực trạng trên, chúng tôi nhận thấy việc sử dụng phương pháp dạy học có sự hỗ trợ đa phương tiện trong dạy học Toán có nhiều ưu điểm, đó là nhu cầu là xu hướng trong thực tế dạy học hiện nay. Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 được thực hiện từ năm học 2020-2021 với nhiều sáng kiến của các nhà xuất bản, trong đó phải kể đến phiên bản điện tử của sách giáo khoa gắn với các học liệu điện tử đa phương tiện đem lại những lợi thế to lớn vào dạy học toán giúp học sinh nắm vững bản chất của kiến thức Toán học. Sử dụng đa phương tiện thực sự đem lại sắc thái mới trong đổi mới phương pháp dạy học ở các nhà trường nhưng cũng đặt ra không ít vấn đề về cách thức sử dụng sao cho hợp lý và hiệu quả.

2.3. Một số biện pháp sử dụng hiệu quả đa phương tiện trong dạy học Toán ở Tiểu học

2.3.1 Biện pháp 1: Sử dụng đa phương tiện kích thích hứng thú học tập của học sinh

Việc học sẽ hiệu quả cao nếu học sinh hứng thú với nội dung học tập. Trong dạy học, giáo viên không những phải phát huy hết vai trò chủ đạo của học sinh mà còn phải khơi dậy sự tò mò, ham hiểu biết của học sinh, huy động được sự nhiệt tình, chủ động tham gia vào các hoạt động học tập. Học sinh Tiểu học thường nhận thức sự vật và thế giới thông qua hình ảnh trực quan, phương pháp dạy học có sự hỗ trợ đa phương tiện có thể làm cho nội dung dạy học trở nên thực tế, phong phú và sống động với các hiệu ứng âm thanh, màu sắc và hình ảnh đẹp mắt. Điều đó góp phần khơi gợi động cơ học tập của học sinh, kích thích sự nhận thức và hứng thú của học sinh đối với Toán học từ nhiều khía cạnh. Vì vậy, giáo viên nên sử dụng đa phương tiện thiết kế các hoạt động khuyến khích học sinh tham gia tích cực vào các hoạt động Toán học, từ sự yêu thích kiến thức Toán học để tiếp thu kiến thức Toán học một cách hiệu quả.

2.3.2. Biện pháp 2: Sử dụng đa phương tiện xây dựng môi trường khám phá, kiến tạo giúp học sinh nắm vững kiến thức Toán học

Trong quá trình giảng dạy, sử dụng đa phương tiện tạo môi trường giúp học sinh trải nghiệm, khám phá, kiến tạo tri thức, trau dồi tư duy sáng tạo, thúc đẩy học sinh phân tích kiến thức Toán học từ những góc độ toàn diện và sống động hơn. Sử dụng đa phương tiện có thể biểu diễn những kiến thức Toán học trừu tượng và phức tạp thành những bức tranh, đoạn phim dễ hiểu, từ đó học sinh dễ dàng hình dung được những kiến thức trừu tượng.

Ví dụ, ở lớp 5, khi dạy học về “Hình hộp chữ nhật, hình lập phương”, giáo viên có thể thu thập trước một số đồ

vật thường gặp trong cuộc sống hàng ngày của học sinh có dạng hình hộp chữ nhật, hình lập phương, sau đó sử dụng đa phương tiện để trình chiếu cho học sinh quan sát, xoay, lật, thảo luận, mô tả các đặc điểm của hình hộp chữ nhật, hình lập phương. Sau đó, với sự hỗ trợ của các ứng dụng đa phương tiện, học sinh thao tác mở các mặt của hình hộp chữ, hình lập phương để học sinh quan sát sâu hơn về hình khai triển của mỗi hình. Từ đó, học sinh thảo luận với bạn hiểu sâu hơn các kiến thức liên quan về hình hộp chữ nhật và hình lập phương. Những lợi thế mà đa phương tiện mang lại sẽ tạo ra môi trường khám phá cho học sinh, cho phép học sinh củng cố hiểu biết về Toán học, đồng thời hình thành và phát triển toàn diện năng lực, phẩm chất.

2.3.3. Biện pháp 3: Sử dụng đa phương tiện để tổ chức nội dung dạy học tạo cơ hội cho học sinh hình thành và phát triển năng lực Toán học

Các đa phương tiện giúp giáo viên dễ dàng tạo ra những tình huống có vấn đề Toán học, tạo cơ hội cho học sinh hình thành phát triển năng lực giải quyết vấn đề một cách sáng tạo. Các kiến thức Toán học bắt nguồn từ cuộc sống được gắn vào các bối cảnh thực, sử dụng nguồn học liệu phong phú và các chức năng tương tác mở để tạo ra các tình huống có vấn đề, gắn nội dung Toán học trừu tượng với bối cảnh thực tế một cách sinh động, giúp học sinh có cơ hội hình thành và phát triển năng lực mô hình hóa Toán học, năng lực giải quyết vấn đề Toán học, năng lực sử dụng công cụ phương tiện học Toán một cách hiệu quả.

Ví dụ, khi thiết kế bài học “Biểu đồ cột” ở lớp 4. Hoạt động “khởi động”, giáo viên cho học sinh đăng nhập vào một trang web có thông tin thống kê về thời tiết của địa phương. Trong quá trình trao đổi, thảo luận, học sinh nhận thấy rằng, có những cách khác nhau để biểu diễn số liệu thống kê giúp cho con người dễ dàng xử lý thông tin và giải quyết vấn đề. Trên cơ sở đó, giáo viên khuyến khích học sinh liên hệ với các ví dụ biểu đồ mà các em đã gặp trong cuộc sống và đặt câu hỏi để kết nối với bài học.

Nội dung sách giáo khoa luôn có giới hạn về dung lượng các hoạt động. Vì vậy, với chức năng liên kết siêu văn bản độc đáo của các ứng dụng đa phương tiện hoàn toàn có thể mở rộng tầm nhìn của học sinh và mở rộng nền tảng kiến thức. Do đó, học sinh có thể học được nhiều kiến thức hơn sách giáo khoa trong một khoảng thời gian ngắn. Điều này dẫn đến việc học sâu hơn. Ví dụ, khi học về thời gian bài: “Giờ, phút” ở lớp 3. Trong hoạt động “Vận dụng kiến thức kỹ năng vào thực tiễn”, giáo viên tổ chức cho học sinh sử dụng đa phương tiện để thực hiện chuyển đổi đơn vị thời gian, quay kim đồng hồ phù hợp với thời gian cho trước hoặc tổ chức cho học sinh tìm hiểu thông tin trên internet về các loại

đồng hồ đo thời gian trong lịch sử hay sưu tầm những câu nói nổi tiếng về việc quý trọng thời gian. Trong phần trao đổi phản hồi, học sinh được thoải mái nói về cảm xúc, về trải nghiệm của mình, thậm chí còn đặt ra những câu hỏi liên quan đến nội dung bài học. Thiết kế bài học sử dụng đa phương tiện như vậy đã phá vỡ ranh giới giữa không gian, thời gian của phương pháp dạy học truyền thống và cho phép học sinh cải thiện khả năng giải quyết vấn đề trong một vòng kết nối liên tục phát hiện vấn đề - phân tích vấn đề - giải quyết vấn đề.

Việc sử dụng đa phương tiện trong dạy học tạo cơ hội để hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh. Trong lớp học, học sinh có thể sử dụng công nghệ máy tính và mạng để tự chủ học tập, nâng cao khả năng vận hành cơ bản về công nghệ thông tin cũng như năng lực thu thập, xử lý và sử dụng thông tin nhanh chóng. Qua đó, giúp học sinh nâng cao năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo. Đa phương tiện tạo ra không gian và công cụ để học sinh có cơ hội thể hiện những ý tưởng hay, phương pháp đa dạng, độc đáo và sáng tạo.

2.4. Một số điểm cần lưu ý khi sử dụng đa phương tiện trong dạy học Toán ở Tiểu học

2.4.1. Tránh tuyệt đối hóa vai trò của các ứng dụng đa phương tiện

Ứng dụng đa phương tiện có ưu điểm về hình ảnh và âm thanh. So với dạy học truyền thống, đa phương tiện có thể kích thích học sinh hứng thú học tập, thu hút sự chú ý của học sinh, và nâng cao hơn nữa khả năng hoạt động của dạy học trên lớp. Do đó, một số giáo viên cho rằng, dạy đa phương tiện hoàn toàn có thể thay thế phương pháp dạy học truyền thống. Cứ sử dụng đa phương tiện trong lớp học chắc chắn sẽ nhận được hiệu quả lý tưởng. Trên thực tế, một bài giảng thành công phải là sự kết hợp của nhiều phương pháp giảng dạy chứ không thể chỉ sử dụng một phương pháp dạy học dù nó có hiện đại và hiệu quả đến đâu. Các ứng dụng đa phương tiện trong dạy học chỉ đóng vai trò hỗ trợ dạy học, chỉ là phương tiện giúp giáo viên tổ chức các hoạt động dạy học mà không thể thay thế hoàn toàn giáo viên, cũng không thể thay thế hoàn toàn phương pháp dạy học truyền thống. Ví dụ, khi dạy học về đơn vị đo khối lượng “Ki-lô-gam” ở lớp 2, giáo viên đã sử dụng đa phương tiện thiết kế bài học với nhiều, nội dung tư liệu video, tranh ảnh, hoạt hình, rất phong phú. Học sinh được tham gia vào các tình huống thực tế như mua hàng ở siêu thị, giúp bác nông dân cân ngô để bán... Học sinh được giới thiệu các loại cân, quả cân trong cuộc sống, được sử dụng các ứng dụng đa phương tiện thực hành cân xác định cân nặng của nhiều đối tượng khác nhau. Nhưng nếu chỉ sử dụng các ứng dụng đa phương tiện như vậy thì cho dù các video, hiệu ứng, âm thanh, tình huống có sinh động đến thế nào thì học sinh

cũng không cảm nhận thực sự biểu tượng 1 kg nặng bao nhiêu. Việc dạy học trở nên hiệu quả hơn nếu giáo viên kết hợp các ứng dụng đa phương tiện đó với việc tổ chức cho học sinh nâng quả cân 1 kg trên tay để thực sự cảm nhận được cân nặng, có biểu tượng chính xác 1 kg.

2.4.2. Tránh lạm dụng đa phương tiện trong dạy học

Một số giáo viên coi việc sử dụng đa phương tiện trong dạy học là trào lưu, bất kì bài học nào, mục tiêu ra sao, nội dung dạy học và nhiệm vụ dạy học thế nào đều phải sử dụng đa phương tiện. Thực tế, việc lạm dụng đa phương tiện như vậy có thể không đạt được hiệu quả giảng dạy như mong muốn mà còn gây lãng phí tài nguyên đa phương tiện. Một số giáo viên nghĩ rằng, các bài giảng sử dụng đa phương tiện làm cho việc dạy học trở nên dễ dàng và nhàn hạ hơn, giáo viên không cần phải đi lại, không cần trình bày nội dung trên bảng. Khi giáo viên phụ thuộc quá nhiều vào các ứng dụng đa phương tiện, họ sẽ cảm chùng trong việc soạn bài và cho rằng, tài liệu đa phương tiện có thể cung cấp mọi thứ nên không cần thiết đầu tư nhiều cho bài giảng nữa. Làm như vậy không những hiệu quả giảng dạy không tốt mà chất lượng giảng dạy của giáo viên tiếp tục giảm sút. Một số giáo viên không nhìn đa phương tiện từ góc độ của phương tiện hỗ trợ. Cho dù đó là một chủ đề, một ví dụ hay một bài tập, một câu hỏi có trong sách giáo khoa, đều được trình chiếu trên máy tính và không có một dấu vết nào đọng lại trên bảng đen sau tiết học. Trong thực tế, việc dạy học phụ thuộc vào một số điều kiện nhất định, sử dụng đa phương tiện trong dạy học chưa chắc sẽ cải thiện chất lượng dạy học chứ chưa nói đến việc sử dụng đa phương tiện càng nhiều càng tốt. Vì vậy, cần xem xét sử dụng đa phương tiện trong điều kiện nào và sử dụng như thế nào, không nên lạm dụng đa phương tiện ở mọi lúc, mọi nơi.

2.4.3. Tránh sử dụng đa phương tiện xa rời trọng tâm bài học

Việc giảng giải bằng lời theo cách truyền thống đôi khi khó tạo dựng được yếu tố bất ngờ, hồi hộp, phỏng đoán trong các tình huống, tức là không thể tạo cho học sinh hiệu ứng cảm giác mạnh và sự tương phản trực quan, đồng thời không thể để lại ấn tượng khó quên đối với học sinh để thu hút hứng thú và sự quan tâm của học sinh. Sử dụng đa phương tiện có thể giải quyết tốt vấn đề này. Hình ảnh và âm thanh đầy màu sắc có thể làm cho các tình huống được tạo ra thực tế hơn, làm cho các khái niệm Toán học trừu tượng dễ hiểu hơn, gần gũi hơn với thực tế cuộc sống. Tuy nhiên, khi thiết kế bài giảng, giáo viên cần kiểm soát trọng tâm, hiểu những khó khăn của học sinh để sử dụng đa phương tiện một cách hiệu quả, không bị sa đà vào sự hấp dẫn của những âm thanh, hình ảnh hoặc sự kịch tính của tình huống mà xa rời trọng tâm bài học cũng như những kĩ năng tư duy

suy luận Toán học cần thiết. Không nên nghĩ rằng, bài giảng tích hợp nhiều hình thức đa phương tiện thì càng tốt, không nên thực hiện tất cả nội dung bài học trên ứng dụng đa phương tiện.

2.4.4. Tránh bỏ quên sử dụng bảng phấn

Trong dạy học truyền thống, nội dung viết trên bảng thường thể hiện trọng tâm bài học một cách hệ thống, hỗ trợ tư duy, trí nhớ của học sinh, tạo lập mối liên hệ giữa các đơn vị kiến thức cốt lõi. Trong dạy học sử dụng đa phương tiện, một số giáo viên bỏ qua việc viết bảng và giao phó mọi thứ cho màn hình trình chiếu. Cách làm này có nhiều hạn chế: Một là, những kiến thức trọng tâm không được đọng lại, không hỗ trợ trí nhớ của học sinh, những học sinh chưa hiểu rõ càng khó khăn hơn trong ghi nhớ kiến thức; Hai là, học sinh Tiểu học thường ngại đọc những đoạn văn bản, công thức khó hiểu, vì thế dễ bỏ qua nội dung dẫn đến không thể hiểu bài đầy đủ; Ba là, giáo viên phụ thuộc vào bài trình chiếu sẽ thiếu đi sự rèn rũa các kỹ năng sư phạm của bản thân. Trong thực tế, khi giáo viên sử dụng từ ngữ chính

xác, ngôn ngữ sinh động, chữ đẹp kết hợp với các biểu tượng trực quan để thể hiện các trọng tâm kiến thức trên bảng, lập sơ đồ để hệ thống hay tổng kết kiến thức cũng rất có hiệu quả trong dạy học Toán.

3. Kết luận

Dạy học môn Toán ở Tiểu học có hỗ trợ của ứng dụng đa phương tiện góp phần tạo cơ hội phát triển năng lực Toán học cho học sinh, kích thích hứng thú học tập của học sinh, giúp học sinh hiểu sâu hơn kiến thức Toán học. Sử dụng đa phương tiện thúc đẩy đổi mới phương pháp dạy học, tạo môi trường học tập tương tác tích cực cho học sinh, tạo điều kiện thuận lợi giúp giáo viên tổ chức các hoạt động dạy học lấy học sinh làm trung tâm. Học sinh chủ động khám phá, phát hiện kiến thức Toán học, tự kiến tạo nên kiến thức của bản thân mình. Tuy nhiên, cần chú ý, tránh để học sinh lệ thuộc vào các phương pháp dạy học với sự hỗ trợ đa phương tiện. Giáo viên cần linh hoạt không chỉ sử dụng phương pháp dạy học có hỗ trợ đa phương tiện mà cần kết hợp hiệu quả với các phương pháp dạy học truyền thống.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), <i>Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể</i>. [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), <i>Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán</i>. [3] Đỗ Tiến Đạt (Chủ biên), (2021), <i>Toán 2</i>, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội. [4] Phó Đức Hoà - Ngô Quang Sơn, (2008), <i>Ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học tích cực</i>, NXB Giáo dục.	Hà Nội. [5] Đào Thái Lai, (2007), <i>Ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học ở trường phổ thông Việt Nam</i>, Viện Chiến lược và Chương trình Giáo dục. [6] Đỗ Đức Thái (Chủ biên), (2018), <i>Dạy học phát triển năng lực môn Toán Tiểu học</i>, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.

SOME ISSUES ABOUT THE USAGE OF MULTIMEDIA IN TEACHING PRIMARY MATHEMATICS (UNDER THE CURRICULUM 2018)

Tran Thuy Nga

Email: ngatt@vnies.edu.vn
The Vietnam National Institute of Educational Sciences
101 Tran Hung Dao, Hoan Kiem, Hanoi, Vietnam

ABSTRACT: *In teaching, with the supports of multimedia such as document, graphics, images, audio, and video etc. teachers can design interesting lessons, making great contribution to innovate teaching methods and teaching forms. This paper provides some solutions to apply multimedia effectively on supporting the innovation of the teaching method of Primary mathematics, towards developing students' competency and quality.*

KEYWORDS: *Multimedia, teaching method, Mathematics, primary, competency.*